

Krönika

Han gjorde jobbet, skriver Per-Olof Bolander, och nu tvär skrymtarna sina händer.

Missnöjespolitikens flygande holländare

När detta skrivs återstår en vecka till valet. Mer än någonsin är valrörelsen en angelägenhet för cyniska konnässörer av image och taktik. Partiledarna tilldelas stilpoäng efter hur väl de parerar TV-journalisternas frågor. Valaffischernas färgnyanser och retuscher betygsätts av PR-folk medan djupingarna hellre analyserar Ikea-katalogens ideologi. (En fråga jag oroligt ställer mig för när många Billy-bokhyllor man kan ha utan att bli nazist i DN.) Schyman-vänstern lever gott på kommunismens fall.

Någonstans i landet driver Ian Wachtmeister en osynlig kampanj. Om han inte kastat in handduken, men det borde åtminstone avsatt en liten notis. Det sägs att politiker alltid tror på framgång, även mot bättre vetande. Irrationell förtröstan behövs för att orka med en intensiv valkampanj i motvind. Förutbestämda förlorare, som John Major mot Blair och Bob

Dole mot Clinton, trodde intill valdagen på vinst. Sist Wachtmeister hördes av var han säker på att komma in i riksdagen med sitt nya parti. Kanske tror han det fortfarande. Annat var det under Ny Demokratis glansdagar före valet 1991. Då verkade Ian och Bert vara på väg att rita om den politiska kartan. Att det jäsnade folkliga missnöjet

Det vänsterslödder som saboterar lans kampanj utgör ett lika stort hot mot demokratin som nynazisterna.

med en ansvarslös och orealistisk flyktningpolitik faktiskt skulle få politisk representation fick de lättexalterade att redan höra fascistiskt stöveltramp.

Så här i efterhand framstår sagan om Ny demokrati som ett rent beställningsjobb från etablisemanget. En opinion som inte längre kunde tyostas ner kanaliseras in i ett av inkonsekvens och inkompetens på sikt dödsdömt projekt. En borgerlig och en socialdemokratisk regering lade successivt om flyktningpolitiken efter Ny Demokratis mall samtidigt som de bevisade moralisk överlägsenhet genom retoriska avståndstaganden från det hemska, främlingsfientliga partiet.

Grundligt desillusionerade kunde Ians och Berts sympatisörer återgå till traditionella och för eliten mer harmlösa missnöjesyttringar som skattefiffel, bidragsfusk samt produktion och konsumtion av hembärande. De kommer inte att låta sig mobiliseras en gång till, och absolut inte av Ian Wachtmeister.

De enda som verkar ägna Ians nya parti någon större uppmärksamhet är de anarkistiska bråkmakare som roar sig med att försöka hindra hans valmöten. Massmedia noterar det i förbigående. Gör tankeexperimentet att Juan Fonsecas valmötet regelbundet stördes av Sieg heil-ande skinnskallar. Det skulle bli Rapport-inslag och alarmistiska ledare om hot mot demokratin.

Det vänsterslödder som saboterar Ians kampanj utgör ett lika stort hot mot demokratin som nynazisterna – även det ett för närvarande och inom överskådlig tid helt marginellt hot. Deras brottslighet skadar enskilda och ska bekämpas av polisen. Det är illa nog men inget politiskt problem. Vårre för demokratin är det osunda debattklimat där marginell nynazism blåses upp till metafysiska proportioner, som den fulländade ondskan som i varje ögonblick hotar största samhället i barbari, medan vegarners och anarkisters attentat och trakasserier behandlas som beklagliga bieffekter av ungdomligt engagemang för en god sak.

Ian Wachtmeister har blivit den svenska missnöjespolitikens flygande holländare, osaligt irrande efter en hamn att vila i, men även han bör omfattas av den maxim skrymtarna gärna prälar med när det inte kostar dem något. Något i stil med: "Jag avskyr dina åsikter men vill försvara din rätt att framföra dem."

15 september 1998
PER-OLOF BOLANDER

Envar sin egen postmodernist

Den som vill återuppta sin akademiska karriär får ett hett tips av Fredrik Stjernberg.

Den amerikanske fysikern Alan Sokal är välkänd för denna sidas läsare. 1996 skickade han in en nonsensartikel till tidskriften Social Text, en postmodernistisk analys av fysiken. Redaktörerna blev förtjusta. Här hade dom fått tag i en livs levande naturvetare som sade sådant som de själva hade propagerat för i flera år – det finns ingen sanning, ingen kunskap, ingen oberoende yttervärld. Allt är sken, konstruktion och retorik. Hur det gick sedan är känt. Sokal avslöjade sitt spratt, och en livlig debatt följde.

Filosofi

Alan Sokal och Jean Bricmont
Intellectual Impostures
Profile Books, London, 1998

Nu har Sokal tagit ett steg till. I *Intellectual Impostures*, skriven tillsammans med den belgiska fysikern Jean Bricmont (hädanefter S & B), redovisas ännu mer postmodern ludd. S & B har granskat vad några utgivande franska filosofer och tänkare (?) har sagt om och kring vetenskapliga teorier, resultat och metoder (de ger sig dock inte på branschens tungviktare, Derrida och Foucault). Vet dessa figurer alls vad de talar om, när de hänvisar till topologi, kvantmekanik, kaosteori och (förstås) Gödel? Och värre – bryr de sig?

Roten ur –

Massor av exempel redovisas. Lacan liknade snoppen vid roten ur –1, något som kanske säger mer om Lacans tillkortakommanden än om psykets struktur. Ställd inför ett sådant exempel frågar man sig om Lacan menade allvar, eller om han verkligen ville bli förstörd bokstavligt. Kanske menade han det metaforiskt? Mot denna tolkning talar att Lacan själv avvisade den.

Radarparet Deleuze och Guattari bidrar med många roliga citat. Guattari har på egen hand totat ihop det kanske bästa (som får applåder av S & B, "endast ett geni kunde ha skrivit detta"):

Vi kan tydligt se, att det inte finns någon bi-univokal korrespondens mellan linjära betecknande länkar eller arkiskrift, beroende på författaren, och denna multiferentella, multidimensionella maskinska katalogen. Skalans symmetri, transversaliteten, den patiska icke-diskursiva karaktären hos dess expansion: alla dessa dimensioner fjärras oss från en det uteslutna tredjes logik och förstärker oss i vårt avfärdande av den ontologiska binarism som vi kritiserade tidigare...

Så håller det på. Baudrillard har inte förstått kaosteori, Bruno Latour

har svårt för relativitetsteori och ingen har en aning om vad Gödels ofullständighetsbevis går ut på.

Men vilken roll spelar allt detta? Kanske är det – trots Lacans protester – bäst att inte ta allt detta tjufs allt för bokstavligt?

Postmodernismen har satt i system att betona lekfullhet och retorik, tona ned anspråk på sanning, och strävat efter att se vetenskapen som en konstruktion bland andra acceptabla konstruktioner – skapelsemyter och vetenskapliga förklaringar är "lika sanna". Då är väl allt bara en lek ändå, låt vara att texterna är trista.

Om författare är så lättsinniga i sitt bruk av vetenskapen, varför skulle de tas på allvar när de talar om annat?

Mot det talar omständigheterna att redaktörerna för Social Text inte uppskattade Sokals tilltag. Det är skillnad på lek och lek. Och i USA har postmodernismen fått ett enormt genomslag, främst bland litteraturvetare. I Sverige är situationen något bättre (och, allvarligt talat, vem bryr sig om det finns några avdankade postmodernister i Svenska Akademien?).

Flera lärdomar kan dras av S & B:s genomgång. Om författaren är så lättsinniga i sitt bruk av vetenskapen, varför skulle de tas på allvar när de talar om annat? Är de offer för ett stort självbedrägeri, eller försöker de medvetet lura oss? Och livet är kort, så frågan är om det är värt att ta reda på det om vi vill lära oss något om världen.

Sociologiskt har det ett visst intresse. Vad ska man göra som karriärsugen humanist? I ljuset av *Intellectual Impostures* är svaret givet. Skriv något så obegripligt att åtminstone några låter sig imponeras. Antyd att andra verksamheter egentligen bara är löst tyckande och inget som behöver tas på allvar. Ge sken av att ha goda kunskaper i dessa andra verksamheter. Kan man också ge sken av att det är enkelt att skaffa sig omfattande vetenskapliga kunskaper, ja då är man i smört.

Lösningen på Fermats sats

Ett bra exempel på denna sistnämnda strategi är Michel Serres, en fransk filosof som S & B bara nämner helt kort.

Som ni minns gick Andrew Wyles 1993 ut med beskedet att han hade bevisat Fermats sats, en av matematikhistoriens mest kända och ihärdiga gåtor. Beviset var på 200 sidor och omfattade en stor del av den moderna matematikens senaste rön, från vitt skilda matematiska discipliner.

Serres fick beviset via fax och efter 24 timmar förkunnade han vid en presskonferens att beviset var korrekt – "det var så vackert".

1. Discourses of paradigm

Class is part of the fatal flaw of language", says Lacan; however, according to Prinn¹, it is not so much class that is part of the fatal flaw of language, but rather the nothingness of class. Finnis² states that we have to choose between precultural capitalist theory and the semioticist paradigm of context. The main theme of McLwaine's³ critique of surrealism is the absurdity, and eventually the rubicon, of posttextual society.

¹ Prinn, M. (1974) *Surrealism and the semioticist paradigm of context*. Schlangekraft

² Finnis, N. G. E. ed. (1982) *Reading Sontag: Surrealism and the semioticist paradigm of context*. Panic Button Books

³ McLwaine, U. G. ed. (1975) *Semantic dematerialism, surrealism and nationalism*. Cambridge University Press

Dikt eller verklighet? Postmodern akademiana genererad av Andrew Bulhaks cgi-script *The Postmodern Generator*.

Vetenskapsmännen gjorde vad de skulle göra. Efter månaders heltdarbete av några av världens främsta matematiker upptäcktes problem. Beviset höll inte, men Wyles fixade felan efter ytterligare några månaders möda. Kanske chansade Serres, kanske trodde han att han hade begripit beviset, kanske brydde han sig inte.

S & B har uttalat politiska mål med boken. De hör hemma på vänsterkanten (Sokal undervisade i matematik på universitet i Nicaragua när sandinisterna hade makten) och vill återge upplysningsarbetet till en åtminstone i USA alltmer postmodern och vetenskapsfientlig vänster. De ser postmodernismen som en reaktionär riktning, som bara kan gå den sittande maktens ärenden.

S & B ansluter sig i stället till upplysningstanken att det just är sanningen som ska kunna ha en samhällsodmande och frigörande effekt.

Bliv din egen Sokal

Sokal arbetade ett halvår med sin genombrottsartikel (som finns omtryckt i denna volym). Nu kan man på bara några minuter alstra sina egna. På Internet finns en hemsida med ett program som automatiskt genererar grammatiskt korrekta postmodernistiska artiklar, färdiga med referenser och författarnamn. *The Postmodern Generator* finns på <http://www.cs.monash.edu.au/cgi-bin/postmodern>.

Bliv din egen Sokal.

FREDRIK STJERNBERG